Ζωή «διά πολλῶν θλίψεων» (Πρωτοπρ. Θωμάς Βαμβίνης)

Categories : ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Date : 18 Αυγούστου, 2022

Καταγράφουμε κάποιες παρατηρήσεις ἀντλημένες ἀπό τήν δεξαμενή τῆς ἐκκλησιαστικῆς ποιμαντικῆς, τίς ὁποῖες θά σχολιάσουμε στηριγμένοι σέ ἀποσπάσματα ἐπιστολῶν τοῦ **ὁσίου Σωφρονίου τοῦ Ἁγιορείτου**, ὁ ὁποῖος θεμελιώνει τόν λόγο του στά κείμενα τῆς Ἁγίας Γραφῆς.

Σημεῖο αἰχμῆς, σέ ὅσα καταγράφουμε, εἶναι **ὁ πόνος** πού δέν μένει μόνο στό σῶμα, ἀλλά ταλαιπωρεῖ καί τήν ψυχή μέχρι ἐξουθενώσεως. Ἕνα παράδειγμα: Σέ εὐαίσθητες συνειδήσεις εἶναι βασανιστικό τό ἐρώτημα: «***Τί φταίει ἤ σέ τί ἔχω φταίξει καί ἡ ζωή μου ἔχει γεμίσει μέ πόνους καί βάσανα;*** ». Πιό βασανιστικό εἶναι τό ἐρώτημα: «***Τί νόημα ἔχει μιά ζωή βυθισμένη σέ ἀδιέξοδο πόνο;***». **Ὅταν ἡ ἀγωνία τῆς ψυχῆς φθάνη σέ αὐτό τό ἐρώτημα, στό ὁποῖο θεωρεῖ τόν πόνο ἀδιέξοδο, ἔχει ἀδυνατίσει μέσα της (χωρίς νά ἔχη ἐξαφανισθῆ τελείως) ἡ πίστη στήν πρόνοια τοῦ Θεοῦ, ἀλλά καί στήν βεβαιότητα τῆς μέλλουσας κρίσης.** Ἄν κάποιος ἀφήση τόν ἑαυτό του νά ταλαιπωρῆται ἀπό τέτοια ἐρωτήματα, εὔκολα μπορεῖ νά φθάση σέ καταστροφικές ἀποφάσεις, πού μόνο ὁ Θεός μπορεῖ νά ἀνατρέψη.Τό σκοτάδι τῶν λογισμῶν πού γεννιέται ἀπό ἐρωτήματα σάν τά παραπάνω, μπορεῖ νά ἐκδιωχθῆ μόνο μέ τό φῶς τῆς ἁπλῆς καί ἀπερίεργης**πίστης**, **ἡ ὁποία ὅμως βρίσκει πολλές ἀντιστάσεις σέ ἀνθρώπους, πού ἐνῶ ἔχουν καλή διάθεση, ἔχουν ἐξασκημένη διάνοια, ἀλλά καί κοσμική παιδεία** ὄχι συνηθισμένη. **Ἡ δυνατή διάνοια συνδυαζόμενη μέ κοσμική παιδεία δέν μπορεῖ εὔκολα νά ἀπαλλαγῆ ἀπό τήν κυριαρχία τῆς φαντασίας, ἡ ὁποία ἰσχυροποιεῖται μέ τήν ἀποδοχή ὡς πραγματικῶν φαντασιακῶν φιλοσοφικῶν ἀντιλήψεων**.

Μιά ζωή μέ βαρύ καί βαθύ ψυχοσωματικό πόνο δέν βρίσκει γιατρειά οὔτε στίς γνώσεις τοῦ μυαλοῦ, οὔτε στίς φιλοσοφικές μελέτες, οὔτε στίς θεολογικές ἤ γενικῶς θρησκευτικές θεωρίες, οὔτε ἀκόμη στίς κοινωνικές συναναστροφές μέ καλοπροαίρετους ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ὅμως μποροῦν νά καλύψουν θεραπευτικά μόνο μία ἤ δύο διαστάσεις ἀπό τόν πολυδιάστατο πόνο της.

Μπορεῖ κανείς νά ἔχη πολλές καί ὀρθόδοξες θεολογικές γνώσεις, ἀκόμη καί κάποιες μικρές γεύσεις πνευματικῆς πείρας, ἄν ὅμως αὐτή ἡ πεῖρα δέν

ἔχει ἀφομοιωθῆ ἤ ἄν ἔχει ἐξανεμισθῆ ἀπό τήν ἐπεξεργασία στήν ὁποία τήν ὑπέβαλε τό δυνατό μυαλό, τότε δέν μποροῦν οὐσιαστικά νά βοηθήσουν τόν κάτοχό τους, ὅταν αὐτός ὑπερβολικά ταλαιπωρῆται ἀπό μακροχρόνιες ἀσθένειες καί δυσχερεῖς καταστάσεις.

Ὁρισμένοι ἄνθρωποι αὐτῆς τῆς κατηγορίας ἀφήνουν μέσα τους νά κατατρώη τήν ζωή τους μιά ἀπόγνωση, θεωρώντας ὅτι ἡ θέλησή τους εἶναι ἀδύνατη καί δέν μπορεῖ νά ἀντιστρατευθῆ σέ ἐπιβλαβεῖς γιά τήν ψυχή τους καί θανατηφόρες γιά τό σῶμα τους ἐξαρτήσεις.

Σέ αὐτές τίς περιπτώσεις κρίσιμο σημεῖο εἶναι ἡ ἐπιλογή τοῦ ἑκούσιου πόνου, πού σχετίζεται μέ τήν τήρηση τῶν ἐντολῶν τοῦ Χριστοῦ. Χωρίς πόνο, δυστυχῶς, δέν γίνεται τίποτε. Ὁ πόνος **(ψυχικός ἤ σωματικός) πρέπει νά ἀντιμετωπίζεται ὡς ἀπαραίτητο στοιχεῖο τῆς θεραπευτικῆς διαδικασίας.** Ἄλλωστε, σύμφωνα μέ τόν εὐαγγελικό λόγο, ἡ ὁδός πρός τήν ζωή εἶναι «τεθλιμμένη» καὶ εἶναι πεῖρα τῆς Ἐκκλησίας, «***ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ***», γι’ αὐτό εἶναι ἀπαραίτητο «***ἐμμένειν τῇ πίστει***».

Ὁ **ὅσιος Σωφρόνιος ὁ Ἀγιορείτης** σέ μιά ἐπιστολή του γράφει: «*Ὅλοι μας ἐπιθυμοῦμε τόσο πολύ νά περάσουμε τίς ἡμέρες τῆς ζωῆς μας εἰρηνικά, ἀνώδυνα, ἁρμονικά μέ τούς πλησίον, ἀλλά εἶναι ἀδύνατον νά ἀποφύγουμε τήν πάλη [μέ τούς ἐθισμούς τῶν παθῶν μας καί τόν διάβολο] ἀκόμη καί “καταφεύγοντας στήν ἔρημο”*». Ἐπικεντρώνοντας στήν συνέχεια τόν λόγο του στόν πόλεμο τοῦ διαβόλου, γιά τόν ὁποῖο πολλοί ἀποφεύγουν νά κάνουν λόγο στίς μέρες μας, γράφει:

«*Καί ἡ Ἁγία Γραφή καί ἡ πεῖρα δείχνουν ὅτι στόν διάβολο ὑπάρχει νοῦς μέ κοσμικές διαστάσεις. Ὅταν παρουσιάσθηκε μπροστά στόν Κύριο, τοῦ εἶπε: “Περιελθών τήν γῆν καί ἐμπεριπατήσας τήν ὑπ' οὐρανόν πάρειμι”. Καί ἀπό τά παρακάτω [τοῦ βιβλίου τοῦ Ἰώβ] βλέπουμε ὅτι κανένας δέν κρύφθηκε ἀπό τά μάτια του*».

Καί συνεχίζει ὁ ὅσιος Σωφρόνιος:

«*Καί ἐμεῖς, ὅσο “μικροί” καί ἄν εἴμαστε, ἐπίσης δέν μποροῦμε νά κρυφθοῦμε ἀπό τόν “ἔλεγχο” τοῦ σατανᾶ. Ὄντας, κατά τούς λόγους τοῦ Παύλου, πνεῦμα κακίας “ἐν τοῖς ἐπουρανίοις”, κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, μᾶς συναντᾶ σέ ὅλα τά “ἐπίπεδα”, σέ ὅλες τίς ἀναβάσεις. Καί* ***ὅσο πιό ψηλά ἀνεβεῖ ὁ ἄνθρωπος, τόσο πιό ἐπώδυνη γίνεται ἡ πάλη, τόσο φοβερότερη ἀποβαίνει ἡ πτώση***».

Ὅμως, νοῦς μέ κοσμικές διαστάσεις δέν ὑπάρχει μόνο στόν διάβολο, ἀλλά καί σέ μᾶς μέ θετικό τρόπο. Γράφει ὁ Ὅσιος:

«*Όλοι πλαστήκαμε ἀπό τόν Θεό κατ' εἰκόνα καί καθ' ὁμοίωσή Του, ὅλοι κληθήκαμε σέ ζωή πού ἀγκαλιάζει τά πάντα. Ἡ ἐντολή "ἀγαπήσεις τόν πλησίον σου ὡς σεαυτόν", πού μορφώνει καί ἀνυψώνει τόν ἄνθρωπο, προσδίδει καί στόν νοῦ του κοσμικές διαστάσεις, σέ μιά ἐνιαία πράξη πού περιβάλλει ὅλη τήν κτίση. Ἀρχίζοντας ἀπό τά κατώτερα στρώματα τῆς σαρκικῆς πάλης, ὁ ἱερός αὐτός πόλεμος ξεδιπλώνεται ὁλοένα καί περισσότερο καί φθάνει στό πιό ὑψηλό ἐπίπεδο, στήν ἀνώτατη σφαίρα. Καί ὅσο δέν ἔχουμε ἀκόμη ξεφύγει ἀπό τόν χῶρο τῆς "ἕλξεως" τῆς γῆς, καί ἐμεῖς ἀνά πᾶσαν στιγμήν ὑποκείμεθα στόν κίνδυνο τῆς "πτώσης"*».

Στήν φάση αὐτή τοῦ πνευματικοῦ πολέμου, **ἐνόσω εἴμαστε ἀκόμη στόν χῶρο ἕλξεως τῆς γῆς, χρειαζόμαστε δύναμη ἀπό τόν Θεό, προωθητική πρός τόν Θεό, πού θά ὑπερνικήση αὐτή τήν ἕλξη**. Γράφει ὁ Ὅσιος:

«*Στήν κατώδυνη προσευχή εἶναι ἀπαραίτητο νά δεχθεῖ τό πνεῦμα μας δυναμική ὤθηση πρός τόν Θεό, πού εἶναι ἱκανή νά μᾶς μεταφέρει πέρα ἀπό τό γήινο ἐπίπεδο στή σφαίρα ἐκείνη, ὅπου ἤδη ἐνεργοῦν οἱ νόμοι τῆς "οὐράνιας μηχανικῆς", ὅπου φωτίζει ὁ ἄδυτος Ἥλιος. Μέ ὠδίνες γεννᾶμε πνεῦμα σωτηρίας*».

Ὁ πνευματικός πόλεμος ὅμως γιά νά εἶναι νικηφόρος καί οἱ ὠδίνες νά γεννήσουν «πνεῦμα σωτηρίας», ὥστε οἱ κόποι καί οἱ πόνοι νά μήν εἶναι ἀτελέσφοροι καί χωρίς νόημα, προϋπόθεση εἶναι ἡ ὀρθή πίστη, ἡ ὀρθοδοξία στό δόγμα, πού συνδέεται μέ τήν εὐαγγελική ἄσκηση. **Ἔτσι, ὁ Ὀρθόδοξος ἀγαπᾶ ὅλους τούς ἀνθρώπους, ἀλλά δέν ἀγαπᾶ ὅλων τίς ἀπόψεις. Θέλει τήν σωτηρία ὅλων τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά ξέρει ὅτι οἱ ἄνθρωποι μέ τήν ἐλευθερία τους μπορεῖ σταθοῦν ἀρνητικά ἀπέναντι στό Θεό.** Γράφει ὁ ὅσιος Σωφρόνιος:

«*Ἀπό ἀγάπη γιά κάθε κτίσμα ποθοῦμε τή σωτηρία ὅλων· ὅταν ὅμως ὁποιοσδήποτε, ἀκόμη καί ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ, εἰσάγει εἴτε "περιορισμό" στήν ἐντολή τοῦ Χριστοῦ εἴτε "ἀλλοίωση" στή δοσμένη σέ μᾶς Ἀποκάλυψη γιά τό Θεῖο Εἶναι καί γιά τίς ὁδούς τῆς σωτηρίας, τότε* ***ἀπορρίπτουμε ἀποφασιστικά ὄχι τόν ἴδιο τόν ἄνθρωπο, ἀλλά τά λάθη του***».

Καί ἀλλοῦ σημειώνει, ὅτι ὁ ἄνθρωπος ἔχει τήν δυνατότητα «*νά καθορισθεῖ ἀρνητικά σέ σχέση πρός τόν Θεό ἀκόμη καί στό ἐπίπεδο τῆς αἰωνιότητας· ἀναγνωρίζουμε στόν ἄνθρωπο τέτοια ἐλευθερία, πού ἀποκλείει κάθε "προκαθορισμό". Γι' αὐτό μιλοῦμε γιά τή δυνατότητα τῆς αἰώνιας ἀπώλειας*». Ἡ προσευχή ὅμως γιά ὅλον τόν κόσμο δέν ἀκυρώνεται, ἀλλά οὔτε στήν πίστη γίνονται περικοπές ἤ ἀλλοιώσεις, διότι, ὅπως γράφει στήν ἴδια ἐπιστολή του ὁ ὅσιος Σωφρόνιος:

«***Στή θεολογία ἀκόμη καί μικρά λάθη εἶναι ἄκρως ἐπικίνδυνα.*** *Γιατί; Διότι ἄν ἐννοήσουμε τήν αἰώνια σωτηρία, ὅπως τήν ἐννοοῦσαν οἱ ἅγιοι Πατέρες, δηλαδή*

ὡς θέωση μέχρι ταυτότητας μέ τόν Θεό, τότε κάθε παρέκκλιση ἀπό αὐτή τήν "ταυτότητα" στό αἰώνιο ἐπίπεδο παρουσιάζεται ὡς "σημεῖο" ἀπόκλισης, ἀσυμφωνίας, σύγκρουσης μέ τόν Θεό, καί κατ' αὐτόν τόν τρόπο γίνεται ἀδύνατον γιά τόν ἄθρωπο νά παραμείνει "ἕνα" μαζί Του, ὅπως ἐπίσης καί γιά τόν Θεό εἶναι ἀδύνατον σέ τέτοια περίπτωση νά παραμείνει μέ τόν ἄνθρωπο στό πλήρωμά Του.

Ἔτσι, ***ὅταν ἐκλαμβάνουμε τό θέμα τῆς σωτηρίας στόν ἔσχατο καί τέλειο βαθμό του, τότε ὁ λόγος μας γίνεται γιά τούς ἐπιπόλαιους στή σκέψη ὑπέρμετρα "σκληρός".*** *Ἔχουμε ὅμως ὑπ' ὄψιν τόν λόγο τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ, πού διαβεβαίωσε: "Ὀλίγοι εἰσίν οἱ εὑρίσκοντες αὐτήν" [τήν τεθλιμμένη ὁδό]*».

Εἶναι σημαντικά ὅσα γράφει ὁ ὅσιος Σωφρόνιος σέ ἄλλο σημεῖο τῆς ἴδιας ἐπιστολῆς, τό ὁποῖο παραθέτουμε ὡς ἐπίλογο σέ ὅσα σημειώσαμε:

«***Ἄν ἡ Ὀρθοδοξία δέν ἦταν τόσο "αὐστηρή", ἡ Ἀποκάλυψη περί τοῦ Θεοῦ δέν θά διατηροῦνταν, καί ὅλα θά χάνονταν. Τό θέμα ἔγκειται στό ὅτι ἡ διαφύλαξη τῆς ἀκεραιότητας τῆς εὐαγγελικῆς Ἀλήθειας στήν πράξη τῆς ζωῆς μας συνδέεται μέ ἀκραῖο ἀγώνα, ἀληθινή σταύρωση, τήν ὁποία ἀποφεύγουν ὅλοι οἱ ἄνθρωποι. Κάθε ἄλλη ὁδός (ἡ ὁδός τῆς "μεταφυσικῆς διδασκαλίας", ἡ ὁδός τῆς διανοητικῆς ἀνάβασης στή θεωρία τοῦ Αἰωνίου, ἡ ὁδός τῆς "ἀπέκδυσης" καί τά λοιπά), ὅλα αὐτά μᾶς εἶναι γνωστά καί κατορθώνονται μέ σχετική εὐκολία· ἡ σταύρωση ὅμως ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ καί ἡ κάθοδος στόν ἅδη ἀποκτῶνται πράγματι "διά πολλῶν θλίψεων"***».

(Πηγή: parembasis.gr*)*